

Pakauna

Adu dagiti baro a takuat iti agrikultura, ngem adu a mannalon ti saan a mairanranud kadagitoy ta dida makaasideg kadagiti ahensia a mangiwanwanwan kadagitoy. Adda met dagiti makaasideg no dumar-ayda kadagiti panagsanay.

Adda pay dagiti mannalon ti kayatda ti makaadal, ngem maliwayan ida dagiti ahensia a nakatakuat kadagitoy a teknolohia. Gapu iti kaadu dagiti kayatda nga aramiden, malipatan dagiti mangimaton kadagitoy nga ahensia ti pudno a kaipapanan dagiti aramid -- ti mangidanon kadagiti resulta ti panagsukisok kadagiti mannalon.

Addada met dagiti mannalon ti nakaadal kadagiti baro a teknolohia, ngem saanda maiyaplikar dagitoy iti talonda.

Ngarud, ti Extension Directorate ti Mariano Marcos State University ti agbalin a ramay ti unibersidad tapno maiyasideg dagitoy a takuat kadagiti mannalon, ken dadduma a benepisario ti panagrang-ay tapno magun-odda ti panagduras.

Babaen ti tulong ti Commission on Higher Education, maipablaak dagitoy a teknolohia tapno maisaknap dagitoy a takuat.

Mairuknoy daytoy a pagbasaan kadagiti amin a mannalon ken dagiti kliente dagiti Techno Pinoy Centers iti Rehon I.

Agisayangkat ti Extension Directorate kadagiti panagsanay, *pilot demonstrations* ken *exhibits* tapno maiyadal dagitoy a takuat.

Panagmula iti mangga

Ti mangga ti nailian a prutas ditoy Pilipinas gapu iti kinaimas ken ayamuomna. Maibilang daytoy a maikadua iti saba no maipanggep iti kalawa ti namulaan ken kaadu ti produksion ti pagsasaritaan.

Ti Region 1 ti kangrunaan nga agpatpatanor iti mangga ditoy Pilipinas gapu ta addaan daytoy iti klima a mayataday para ti produksion ti dekalidad a mangga. Kadagupan ti amin a probinsia iti pagilian, ti Pangasinan ti kaaduan ti produksion nga umabot ti 39 a porsiento, idinto a maikapat ti Ilocos Norte nga addaan produksion nga uppat a porsiento.

Kas maysa a kangrunaan a produkto ditoy Ilocos, dakkel ti maitulong ti mangga iti panagduras ta isu ti kangrunaan nga ilaklakotayo iti sabali a pagilian. Addaan pay daytoy iti naan-anay a suporta ti gobierno ken dagiti pribado a kompania.

Maikadua ti Pilipinas nga exporter ti mangga ti intero a lubong. Aglaklakotayo iti bunga ti mangga sadiay Japan, Hongkong, South Korea, Guam ken China. Aglaklako tay pay iti napakirrit a mangga (dried mango), mango puree, juice ken concentrate. Gapu iti pannakalukat ti eksportasion ti mangga sadiay United States ken dadduma pay a pagilian, pumimpintas ti masakbayan ti panagpatanor iti mangga. Kasapulan ngarud nga agpatanortayo iti de-kalidad a mangga ken masurot dagiti rekomendado a teknolohia. Linaon daytoy a pagbasaan dagiti rekomendado a wagas iti panagpatubo iti mangga.

Panagpatanor iti maimula

Ti nasilpuan a mangga ti rekomendado a maimula ta alisto nga agbunga, babbabassit, ken nalaklakada a taripatuen. Dagitoy dagiti wagas ti panagpatubo ken panagsilpo iti mangga:

Panagpatanor iti bunubon

- ✓ Ibunubon dagiti bukel ti *Hawaiian* wenno *Carabao*
 - Mabalina a patubuen dagiti bukel a naggapu kadagiti processing plants

- ✓ Ikkaten ti bunot ti bukel sakbay nga imula

- ✓ Ibunubon nga insigida dagiti bukel kadagiti pagpatubuan a nalaokan ti napuoran a taep (carbonized rice hull) ken kompos

- ✓ Imula dagiti bukel nga akimbaba ti lungogda

Panagiyakar kadagiti bunubon

- ✓ Iyakar dagiti patubo iti nangisit a plastic bag, 8" x 12" x 0.003", no addan dua wenno tallo a bulongda.

- ✓ Tapno nadardaras a dumakkel ken narukrubos dagiti bunubon, kargaan ti plastik a pagmulaan iti daga. Kalpasanna, nayonan iti 5 a gramo wenno maysa a kutsarita a *mycorrhiza* (mycovam) daytoy.

Panagisilpo (Grafting)

- ✓ Ti "cleft grafting" ti gagangay a wagas ti panagisilpo
- ✓ Mabalinen ti agisilpo kadagiti patubo kalpasan ti walo a bulan, wenno no kasla kalukmegen ti lapis ti puon dagiti bunubon (istak).
 - Pabaribar a putolen iti nagbaetan ti *brown* ken berde a paset ti puon.
 - Kalpasanna, pababa a pisien ti tengnga ti bunubon ayingga iti murdongna, agarup maysa a pulgada ti kaatiddogna.

Alisto a Panagpatanor iti Mangga

- ✓ Dagiti laeng sayon dagiti rekomendado a barayti ti mangga ti isilpo nga isu ti agbalin nga akinngato a paset ti bunubon.
- ✓ Agaramat iti sayon nga aggapu iti nalinteg a sanga ken addaan iti saan nga aktibo a rangaw. Putolen ti sanga innem a pulgada manipud murdong. Ikkaten amin dagiti bulong iti sanga.

- ✓ Patiraden a kayasan ti sayon iti porma a letra "V" sa iserrek iti pisi ti istak.

- ✓ Baredbedan iti maysa a pulgada ti kaakabana a plastik, manipud iti nagsilpuan ti sayon agginga iti murdong.

- ✓ Supotan ti sayon iti supot ti ice candy

- ✓ Ikkaten ti naibungon a selupin no mangrugin nga agsaringit ti murdong ti sayon. Ikkaten met dagiti agrusing nga uggot iti baba ti nagsilpuan.

- ✓ Ikkaten ti naibaredbed a plastik sakbay nga imula ti nasilpuan a bunubon.

Editorial Board

Dr. Marivic M. Alimbuyuguen
Mangimaton

Mercy Fausta R. Gaño
Nangurnos:

Dr. Gliceria S. Pascua, MMSU
Dr. Dominador N. Simon, PSU
Naggapuan ti teknolohia

Reynaldo E. Andres
Editor

Dr. Stanley C. Malab
Dr. Miriam E. Pascua
Mamagbaga

Impablaak ti Mariano Marcos State University-Extension Directorate iti tulong ti Commission on Higher Education (CHED) babaen iti programa "Strengthening the Farmers' Information and Technology Services through the Production of IEC materials"